

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt Primvm. Varia consilia de iis, quæ à Pontifice agenda essent post libelli Interim promulgationem. Agitatum cum Gallo foedus. Nuntij missi Dandinus in Galliam, Bertanus in Germaniam.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11665

opponenda, & quare ad minus malum evitandum per motus. Electio, & accessus Præsidentum ad Concilium. Eius inchoatio. Transitus Tridento Hispaniarum Principis, & Bohemæ Regis. Adveniunt Oratores Cæsaris, multi Antistites, & Ecclesiastici Septemviri. Belli initium, & euenta. Duæ contestationes, Regis Gallie nomine in Senatu habitæ. Litteræ & contestationes ab eo ad Concilium scriptæ, & quo pacto ibi exceptæ. Sessio duodecima celebratur Kalendis Septembribus. Prorogatio Decretorum vsque ad futuram Sessionem, die undecimo Octobris indictam.

CAPVT PRIMVM.

1548.

Varia consilia de iis, quæ à Pontifice agenda essent post libelli Interim promulgationem. Agitatum cum Gallo fœdus. Nuntij missi Dandinus in Galliam, Bertanus in Germaniam.

DICI vix potest, quantum animorum motum excitaverit libelli Interim promulgatio. Etenim primo aspectu creditum plerumque est, arrogatam sibi fuisse à Cæsare auctoritatem in rebus Fidei, eandemque exercitam in comprobandis doctrinis erroneis, & quæ sensus Ecclesiæ recentisq; Concilij Decretis repugnarent. Quare hoc nomine de his conquestus est Farnesius apud Hispaniæ Nuntium, ut eadem significaret Philippo Caroli filio, virisq; primariis illius religiosissimæ nationis. Imò Episcopus Ambiliatensis more desperantis Montano^b dixerat, actum esse de re Christiana. Pontifex tam opportunis remediis comparandis, quàm inutilibus effundendis querimoniis intentus, rem cum animo suo volutabat, & peritiorum sententias exquirebat.

13 Junij
1548.
Montani ad
Ceryinum,
7. Junij
1548.
Montani ad
Ceryinum,
7. Junij
1548.

Ac primò quidem super Concilio Gallici Oratores Bononiæ commorantes, rerum publicarum experti, adeoque à speciosa temeritate non illecti, supra ceteros collimarunt, prout constitit ex euentu. Legatum itaque monuerunt, incassum expectari celebrem & fructuosam Synodum, vbi obsisteret qui potiori parti Christiani orbis dominabatur. Proinde opportunum esse, ut à Pontifice legitima declararetur translatio, quò ne coloratum quidem ius Cæsari superesset ad continuandam Tridenti Synodum, perinde quasi haud legitime inde digressam, postea verò vsque ad commodiora tempora Concilium suspenderetur.

Pars II.

Z

Monta-

1548.

c Litteræ
Montani ad
Cerinum,
21. Maij
1548.
d Litteræ
eiusdem ad
eundem,
31. Maij, &
16. Iunij
1548.

Montanus in ipso æstu Germanicæ nouitatis amplius exarserat, regressusque in veterem sententiam suam, auctor erat, ut acta Bononiæ Sessione, responsio promulgaretur (in promptu iam illa erat, clam à Catharino peracta^d) contestationi ab Hispani fisci Procuratoribus habitæ: tum verò huiusmodi sententiæ Decretum ederetur: Ob contumaciam repugnantiamque multorum opus esse, Synodum Pontificis præsentiam communiri ac regi: cum autem is & ob grauissimum ætatis pondus, & ob alia insuperabilia impedimenta nequiret Româ discedere, decerni à Synodo, ut ipsa Romam contenderet. Etenim, aiebat Legatus, per eam Episcoporum infrequentiam, inter tam validas oppugnationes fieri non posse, ut seu Bononiæ seu in alia qualibet vrbe Concilium retineretur, & specie splendidum, & sanctionibus generosum, multoque minus, ut oppositus ille cœtus Tridento diuelleretur. Vnicum id temporis locum ad expedienda sacræ militiæ arma Romam esse, vbi Pontificis maiestas, Purpuratorum splendor, publicorum Oratorum præsentia, multorumque Episcoporum interuentus, qui variis in ea Aula muneribus fungebantur, Cæsarianorum absentiam supra modum compensatura fuissent, sui que fulgoris repercussu Tridentini cœtus oculos perstrictura, adeoque venerationem terroremque incussum iri cuiusque potentia, Decretis ac censuris quæ ibi aut ederentur aut cuderentur. Suspensionem videri sibi imbecillum consilium, & obnoxium, pro eo ac sæpius obseruatum est, populæ calumniis, quasi Pontifex nollet Concilium, quia morum emendationem nollet. Verumtamen animaduertens, suam hanc sententiam ne à Gallicis quidem Oratoribus foueri, cœpit pedem referre, eorum consilio, de quo diximus, comprobato; cum hac tamen cautione, ut Pontifex Patres aliquot Romam accerferet ad reformandam disciplinam, & interim cuncta Tridentina Decreta de rebus Fidei disertè confirmaret, refractariis anathemate percussis. Sed cum feruidi planè esset ingenij, plus acuminis quàm firmitatis obtinebat; vnde sæpius mutatâ sententiâ, ad eam quæ sua magis erat, & ardentior, reuertebatur.

e Litteræ
Montani ad
Cerinum,
24. Maij
1548.
f Eiusdem
litteræ ad
Cerinum,
31. Maij, &
alix.
g Constat ex
Montani lit-
teris ad Cer-
inum, 7. Iu-
nij 1548.
h Extat in
variis litteris
ac Diariis,
præcipuè
5. Iunij
1548. & in
Historiis il-
lorum tem-
porum.

Ceruinus fatius existimabat inhibitionem tolli, ut ita Bononiensis Synodus in suam possessionem rediret, in cœtibus aliisque functionibus solemniter celebrandis, adeoque Patres iucundius honestiusque ibi consisterent; non tamen ad Sessionis celebrationem veniretur, donec lapis omnis fuisset motus ad Cæsarem conciliandum; præsertim quia nihil firmum extrui poterat in ope Gallorum. Nam cum actum fuisset de fœdere cum Henrico ad commu-

nem defensionem ineundo, is, decrepitâ Pontificis ætate obseruatâ, noluit tam attrito nauigio se committere; proinde magnam depositæ pecuniæ vim pro vadimonio deposcebat. 1548.

5 Hæc tum de Concilio, qui summæ auctoritatis erant, meditantur. Quod verò ad libellum *Interim* spectabat, multi suadebant, vt Præfules, quos Cæsar flagitauerat, in Germaniam mitterentur, quibus facultas simul inesset illius libelli in formam tolerabiliorem redigendi. Verùm Moronus, & prudentes aliqui ex Bononienfibus Episcopis, dispecto attentius illius tenore ac proœmio, censuerunt, cum in eo esset mera quædam indulgentia, seu potius quædam restrictio, quæ Lutheranos coarctabat, haud expedire Pontifici, dum ea de re nimium laboraret, maiorem auctoritatis suæ offensio-nem illic agnoscere, quàm reuera esset, idque insperato successu; nec iniungendum esse Nuntiis, vt libellum corrigerent: sicut enim confectus fuerat, quò à Protestantibus exciperetur; ita numquam purgari adeò poterat, vt ne quid hæreseos redoleret. Quare si Pontificij manum admouissent, nihil aliud effectum iri, nisi vt cum aucto-ritate Pontificis liceret lutherizare.

6 Dederat Paulus veniam post promulgatum libellum Sfondrato redeundi à legatione; * cum reputaret, post legationem prudenter quidem, sed non feliciter ab aliquo ministro gestam, inter hunc, & Principem, apud quem diu fuit, eiusque Magistratus, inuicem cras-siorem quemdam sanguinem ingenerari, qui ineptus planè est ad fi-duciam, ad benevolentiam, ad spem nutriendam, præcipua in rebus agendis instrumenta; ideoque opportunius esse, alterum illi subro-gare, in quo saltem æmulatio animi affectiones præfagiret, dissimi-les iis quæ in altero displicuerant, & quicum Principis administri, qui sibi haud satisfactum ab altero querebantur, mutux gratifica-tioni studerent, ne cunctis morosos se proderent. Non tamen dif-fessit Sfondratus nisi circa Idus Iulias, aduentum Nuntij sibi suffe-cti prætolatus. Hic erat Petrus Bertanus Episcopus Phanensis, non Paulo solum, sed Carolo acceptus, idemque Madruccio, sicuti nar-rauimus, acceptissimus. Is verò adeò cautus fuit suspicionis euitan-dæ, vt Bononiâ iter faciens, festinatione prætentâ ne Montanum quidem inuiserit, haud ignarus, quàm alienis ab eo animis essent Cæsariani: qua de re acriter Legatus cum Farnesio conquestus est, ratus, per id adimi sibi existimationem in conspectu Concilij, cum vel maximè opus erat vt in honore haberetur, quò imminentem il-lius dissolutionem auctoritate præpediret.

7 Fuit quoque missus in Galliam Hieronymus^m Dandinus Episco-
pus

i Litteræ
Montani ad
Cerinum,
14. Iunij
1548.

k Litteræ
Farnesij ad
Sfondratum,
5. & ad Pog-
gium, 11. Iu-
nij 1548.
Bononiam
peruenit
16. Iulij, ex
Diario.

l Ex Diario,
19. Iunij
1548. & ex
litteris Mon-
tani ad Cer-
inum, eo-
dem die.

m Litteræ
Farnesij ad
Poggium,
13. Iunij
1548. & ad
Sfondratum,
5. eiusdem.

1548. pus Imolensis, nomine quidem vt Horatij Farnesij coniugium cum Regis filia conficeret, sed reuera multò magis, vt de rebus Concilij fœderisq̃ue tranfigeret: is verò eadem de causa, quâ Bertanus, à suspecto comitatis officio penè abstinuit, cùm ocreatus, & campestri habitu vix cursim salutarit Legatum, qui ea de re & cum eodem & Romæ conquestus est; eoq̃ue iracundius, quòd Dandinus, cùm primùm ad Aulam accessit, in illius familiam cooptatus, ⁿ postea eiusdem ope, simul ac propriæ virtutis solertiâ, ad ampliora gradum fecerat; cùm acerbius nihil contingat, quàm ab eo contemni, qui nobis conditione subiectus, & beneficiis obnoxius fuit: quo palàm fit, nimis nos in æstimatione prolapsos & in patrocinio deceptos. Veruntamen ille postea Pontificio solio admotus, breuî eorum vtrique Purpuræ honorem largitus est, à quibus debito fuerat honore fraudatus; cùm animaduerneret, non despiciatui, sed cautioni id fuisse vertendum, amaretq̃ue tunc in ministris eam animi firmitatem, quâ ne superiorum quidem rationem haberent, vt supremo nauiter obsequerentur.

ⁿ Ex litteris Dandini ad Episcopum Pharnensem, apud Cæsarem Nuntium, 10. Februar. 1550. in volumine litterarum quod auctori communi- cauit Hercules Dandinus, Dandini Cardinalis heres.

• Litteræ Farnesij ad Sfondratum, 3. Iunij 1548.

Antequam Bertanus publicè destinaretur Nuntius, ^o Mendoza Pontificem prolixè allocutus, suâ quati sponte ipsum hortatus est, vt in Germaniam Legatos mitteret, qui, vt idem arbitrabatur, aliquid commodi essent allaturi. Ad hæc Pontifex: Mirum planè esse, post *Interim* promulgationem id sibi proponi, cùm obstructus illorum operæ aditus videbatur. Et per eam occasionem questus est, id accidisse postquam Sanctacrucius Nuntius illuc peruenerat, cum promissis Pontificis eò mittendi Præsules, ad illa negotia delegandos, & quo tempore nullâ Cæsar premebatur necessitate stabilien- di Decreta, vt Comitibus absolueret; quippe diu postea perstiterant, & adhuc perstabant. Dein vota Patrum Bononiensium significauit, qui agrè ferebant, diutius non in Concilio, sed in quodam exilio commorari; enixeque postulabant, vt ipse in translationis causa sententiam ferret, ac certè aut manus aut pedes ipsis solueret. Tum expostulauit, dum ipse tantam Cæsaris rationem haberet, tam malè sibi repensum esse, spei Ardinghello factæ in re Placentina operibus minimè respondentibus: nec satis roboris esse responsioni à Carolo redditæ, non prius priuata quàm publica componenda; cum Placentiæ restitutio non priuatim ad Farnesiorum familiam, sed publicè ad Sedem Apostolicam, imò ad præsentem rerum publicarum statum pertineret: sibi nihil magis hætenus nocuisse, quàm quòd nimiam in recto Cæsaris animo fiduciam collocasset; nam alioqui non incurrisset communem reprehensionem, quòd ea omi-
sisset

fisset confilia, sibi ab omnibus insinuata, quibus iam tum aut Placentiam recuperasset, aut certè Parmam eiusque ditionem extra periculum collocasset.

1548.

9 Post huiusmodi colloquium Pontifex Bertanum misit. At verò Suavis sui commenti operà audet ea coniungere, quæ in aliorum monumentis coniuncta non sunt. Dicit, Bertanum missum fuisse ob leges quasdam à Cæsare propositas Comitibus die 14. Iunij, ad Ordinem Ecclesiasticum reformandum; cum reuerà Bertanus Nuntij munere functurus, die nono Romam discesserit. Impositum Nuntio fuit, ut de cunctis capitibus, quæ Mendoza significarat, cum Cæsare ageret; ac potissimum specularetur, num locus foret Præfulum missioni, quam Cæsar petierat, cum dignitate ac fructu; cum Legatorum munus non magis in linguæ quàm in oculorum opera fitum sit, nec magis in iis exponendis quæ à suis Principibus demandantur, quàm in iis quæ à se visa sunt, ad eosdem Principes referendis.

p Litteræ Farnesij ad Poggium, 13. Iunij: & Diarium Massarelli die 17. vbi apparet, eod. die Nuntium Bononiã transisse.

C A P V T II.

Leges ad Clerum reformandum à Cæsare in Comitibus promulgatæ.

Legatio Bononiensis Montano commissa. Articuli de translationis causa propositi.

1 C Arolus ad motis iam manibus negotio Religionis, in eo conuentu rem à se perfici posse speravit, & quamdam Ecclesiasticæ disciplinæ correctionem proposuit: quæ ea planè est, quam supra indicauimus à Suau commémoratam, quæque ab eo tamquam optima commendatur; simulque adicitur, eamdem Romæ non displicuisse, nisi ex eo, quòd absque Pontificis auctoritate confecta esset, ei que relaxandarum legum usum coarctabat. Re ipsa veritas quasi flamma quædam est, quæ utcumque recondere sinu studeas, per os tamen translucet. Hanc disciplinæ emendationem affirmat Suavis fuisse sanctissimam, & ex altera parte Romæ non displicuisse, nisi quatenus Princeps laicus in rebus Religionis & supra Sedem Apostolicam exercebat potestatem. Igitur Romæ sententia tyrannica non sunt, nec bono publico perniciofa, quod Suauiani voluminis scopus est: sed probantur Romæ leges optimæ, dummodo pulchro corpori haud desit anima, quæ in legibus legitima potestas est. Et sanè quia huiusmodi defuit anima, ea Cæsarea sanctio, quamquam postea simul cum *Interim* promulgata fuisset secunda Iulij in recessu Comitiorum, fuit veluti partus emortuus, adeoque ita ut numquam viueret nata est.

a 14. Iunij, vt in Diario,